НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА „ПЕТЪР БЕРОН. НАУКА И ИНОВАЦИИ С ЕВРОПА – 2025“ (ПЕТЪР БЕРОН И НИЕ – 2025)

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

Националната научна програма „ПЕТЪР БЕРОН. НАУКА И ИНОВАЦИИ С ЕВРОПА – 2025“ (ННП ПЕТЪР БЕРОН И НИЕ – 2025) адаптира за България успешните политики за реинтеграция на учени по европейската програма „*MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS - INDIVIDUAL FELLOWSHIPS“* (*MSCA-IF*) на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“.

Основната цел на програмата е да ускори реинтеграцията и кариерното развитие на обещаващи учени в българските висши училища и научни организации, като ги привлече, стимулира и подкрепи при техните първи кариерни стъпки в страната. Очакваният дългосрочен резултат е да се повиши нивото на научните изследвания в България и международната разпознаваемост на българската наука.

Това обуславя и необходимостта от продължаване на приетата с РМС № 577/17.08.2018 г. национална научна програма „ПЕТЪР БЕРОН. НАУКА И ИНОВАЦИИ С ЕВРОПА“, която приключи успешно. ННП ПЕТЪР БЕРОН И НИЕ – 2025 е продължение на една добра практика за привличане и подкрепа на учени с международно признание и спомага за повишаването на научната конкурентоспособност на страната.

Програмата е силна мярка срещу емиграцията на младите учени и иноватори след средното и висшето им образование. За да се замени необратимата емиграция с взаимноизгодна научна мобилност, е от критична важност в България да има условия за развитие на утвърдени и водещи учени - специалисти, които създават и развиват съвременни научни изследвания и на тази база въвеждат най-новите научни идеи и достижения в образователния процес. Такова развитие на науката и висшето образование в България би имало директен принос за икономическия растеж и конкурентността на България и на Европа като цяло в глобалния свят.

Срок на програмата – 31 декември 2033 г.

ОБЩ БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА – до 13 616 000 лв./6 961 750,25 евро, разпределен по години, както следва:

- **2026 г. – до 2 016 000 лв./1 030 764,43 евро**
- **2027 г. – до 2 900 000 лв./1 482 746,46 евро**
- **2028 г. – до 2 900 000 лв./1 482 746,46 евро**
- **2029 г. – до 2 900 000 лв./1 482 746,46 евро**
- **2030 г. – до 2 900 000 лв./1 482 746,46 евро**

До 5% от тези средства са предвидени за оценителния процес, за мониторинг и оценка на изпълнението на проектите и за популяризиране на програмата от страна на Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието и науката като финансираща организация. Финансирането на дейностите по нея се извършва чрез бюджета на Министерството на образованието и науката.

2. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

2.1. Обща цел

Общата цел на програмата е да ускори реинтеграцията и кариерното развитие в българските висши училища и научни организации на перспективни учени с международно признати научни резултати. Програмата ще стимулира развитието на изследователския потенциал в България като необходима фундаментална стъпка за създаването на устойчива научна и иновационна среда и за развитието на конкурентна високотехнологична икономика в България. Дългосрочната цел на националната програма е значителното повишаване на качеството на човешките ресурси за провеждане на научни изследвания в България на най-високо ниво наред с осъществяването на трайна положителна промяна на институционалната култура за подкрепа и извършване на научни изследвания.

2.2. Конкретни (специфични) цели

Специфичните цели включват:

а) привличане в България на перспективни учени с международно признати научни резултати и подпомагане на тяхната бърза реинтеграция в българските висши училища и

научни организации;

б) насърчаване и подпомагане на интензивната изследователска дейност на учените по оригинални и конкурентни теми, без да се ограничават темите и научните области на изследванията;

в) подпомагане на изграждането на критична маса от перспективни учени в дадена област, с международно признати научни резултати, позволяващи развитието на съвременни конкурентни научни направления в България;

г) повишаване качеството на висшето образование в България чрез трансфер на съвременни научни направления, знания, умения и технологии към обучителния процес и принос за откриване на нови таланти в България;

д) трансфер на знания и умения към базовата организация.

3. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Очакваните резултати са:

а) значително увеличаване на броя на перспективните учени с международно признати научни резултати, които работят в български висши училища и научни организации;

б) повишаване на качеството и количеството на научната продукция в България;

в) възстановяване на научния капацитет на национално ниво и създаване на основа за развитие на високотехнологично общество;

г) подпомагане на контактите на европейско и световно ниво на учените, работещи в България;

д) чрез преподавателска дейност на изследователите осигуряване на директни контакти със завършващи студенти и докторанти, които ще бъдат привличани за докторанти и постдокторанти, така ще се подобри нивото на кадрите за успешни научни изследвания, иновации и бизнес кариера;

е) осигуряване на добри условия и стимули за кариера в България;

ж) подобряване на иновационната среда чрез привличане на иновативни научни проекти с потенциал за приложения на научните знания в икономиката на България.

На национално ниво положителното въздействие на очакваните резултати включва:

а) ключов принос за бързото повишаване на качеството на висшето образование в България чрез привличането на перспективни учени, които ще участват в процеса на обучение и в откриването на следващото поколение таланти, необходими за формиране на общество и икономика на знанието в България; в този смисъл настоящата програма е един от силните инструменти за преодоляване на ранната и необратима емиграция след завършване на средно и висше образование;

б) повишава научния потенциал и нивото на научната продукция на страната, включително на новите знания и идеи (фундаментални и приложни), които могат да се реализират в иновативни продукти, процеси и услуги;

в) допринася съществено за развитието на високотехнологично общество и като следствие – повишава конкурентоспособността на българската икономика.

На европейско ниво въздействието на очакваните резултати включва:

а) намалява значимата разлика в наличния човешки потенциал за изследователска дейност между регионите от ЕС, което в дългосрочен план ще повиши качеството на човешкия капитал в страните членки и ще повиши конкурентността на ЕС в глобален мащаб;

б) подпомага мобилността на учените в ЕС, което допринася за обмен на знания и идеи;

в) привлича в България учени от чужбина.

На институционално ниво въздействието на очакваните резултати включва:

а) повишава капацитета на българските висши училища и научни организации и ролята им в обществото;

б) обогатява научните области в България и възстановява загубени позиции в световната научна общност;

в) разширява и усилва научните мрежи, в които участват българските висши училища и научни организации.

На индивидуално ниво въздействието на очакваните резултати включва:

а) възможност за бързо кариерно израстване в български научни организации и висши училища и успешна реализация в България на перспективни учени с международно признати резултати;

б) разгръщане на научния потенциал на изследователите в България;

в) разширяване на научните контакти и мрежи на привлечените учени.

4. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Програмата е предназначена за съвместни кандидатури на индивидуален изследовател и българско висше училище или научна организация. Бенефициентът е българското висше училище или научната организация. Срокът по изпълнение на проекта по настоящата национална програма е две години с право на удължаване от една година. Условията по финансирането са аналогични на тези по европейската програма „*MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS – INDIVIDUAL FELLOWSHIPS*“ (*MSCA-IF*), като коригиращият коефициент за България редуцира предвидения бюджет по MSCA-IF приблизително на 42% по бюджетните пера заплата, мобилност, научни разходи и непреки и управленски разходи. Останалите пера по MSCA-IF не се прилагат.

Кандидатстващи проектни предложения могат да бъдат:

1. Нефинансирани проектни предложения на изследовател и българско висше училище или научна организация - бенефициент по европейската процедура Мария Склодовска-Кюри – Индивидуално финансиране – Стандартен грант (MSCA-IF-SG), подадени в периода на последните три процедури преди процедурата по националната програма и оценени с не по-малко от 80% от максималния точков актив по съответната процедура; продължителността на проекта съвпада с тази, зададена в нефинансираното предложение по MSCA-IF-SG.

2. Проектни предложения, подадени на национално ниво, спазващи изцяло условията и формата за кандидатстване по програмата MSCA-IF-SG. В този случай се изисква кандидатстващият изследовател да не е пребивавал в България (чрез работа или обучение) повече от дванадесет месеца през последните три години преди подаването на проектното предложение във Фонд „Научни изследвания“.

Оценяването по програмата става чрез прилагане на оценката на проектното предложение, получена от европейското оценяване по MSCA-IF-SG, или чрез оценка, проведена от Фонд „Научни изследвания“, чиито критерии и процедури възпроизвеждат тези на процедурата MSCA-IF-SG. Оценяването се извършва от независими чуждестранни оценители, които отговарят на изискванията за оценител по MSCA-IF.

Оценяването в рамките на всеки панел става на база:

1. Точковия резултат, получен при кандидатстване по европейската процедура MSCA-IF-SG;
2. Точковия резултат, получен от оценяването, проведено от Фонд „Научни изследвания“.

Класирането става до изчерпване на бюджета по националната програма, разпределен по панелите на ЕК за програма MSCA-IF (MAT, PHY, CHE, LIF, ENG, SOC, ECO, ENV). Прилага се общ праг на допустимост от 80% от максималния точков актив.

Изследователят управлява проекта, включително и финансовото разпределение на ресурсите, като е подпомаган с административна и техническа подкрепа от базовата организация и е насочван в научното и кариерното си развитие от научния ръководител на проекта с цел бърза реинтеграция и възходящо индивидуално научно развитие.

Проектите, сключени през първата година на програмата финансират: възнаграждение 6800 лв./3476,78 евро месечно (с включени осигурителни вноски на работодателя); до 700 лв./357,90 евро месечно семейни помощи, изплащани към възнаграждението, ако изследователят е придружен от семейство със зависимо/и (отглеждано/и) от него дете/деца; до 700 лв./357,90 евро месечно средства за мобилност, като тук се включват и разходите за първоначалното пристигане на изследователя; до 1200 лв./613,55 евро месечно за разходи, свързани с научни дейности (материали, консумативи), включително и за научното управление (до 600 лв./306,78 евро

месечно) по проекта; до 600 лв./306,78 евро месечно за базовата организация (до 500 лв./255,65 евро месечно за административно управление и институционални разходи и до 100 лв./51,13 евро месечно за одит). В случай че не се използват семейни помощи за отглеждане на дете/деца, сумата, предвидена за тях, се добавя към разходите, свързани с научната дейност (материали, консумативи).

Общи разходи за договори, сключени през първата година на програмата:
човеко - месец 10 000 лв./5112,92 евро. Общо: 240 000 лв./122 710,05 евро за проект.

Общи разходи за договори, сключени през следващите години на програмата:
човеко - месец до 14 375 лв./7349,82 евро. Общо: до 345 000 лв./176 395,70 евро за проект.

5. БЕНЕФИЦИЕНТИ

Бенефициенти са българските висши училища и научни организации.

6. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОГРАМАТА

Осъществяване на научни изследвания по проекти от перспективни учени.

7. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

а) брой учени, работещи в български висши училища и научни организации, три години след приключване на участието им в настоящата програма (не по-малко от 50%);

б) брой специалисти, заети в неакадемичния сектор в България, три години след приключване на участието им в настоящата програма (не по-малко от 20%);

в) брой учени, които след участие в програмата имат спечелени други национални проекти или допълнително европейско финансиране (не по-малко от 50%);

г) брой учени, които в срока на програмата са подали проектно предложение по конкурс на ERC (Европейски научноизследователски съвет) към Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации.

8. ДЕМАРКАЦИЯ

Посочените дейности не са финансират с други средства по европейски или национални програми.